

Osavuosisikatsaus 2/2023

HSLH 10.10.2023

HSL Helsingin seudun liikenne
Opastinsilta 6 A, 00520 Helsinki
PL 100, 00077 HSL
puhelin (09) 4766 4444
www.hsl.fi

Lisätietoja: Jussi Saarinen
johtaja

Maarit Hauskamaa
talouspäällikkö

Sisällysluettelo

1	TOIMINNALLINEN KATSAUS	2
1.1	Toimintaympäristökatsaus.....	2
1.2	Riskitekijät	3
1.3	Strategiset tavoitteet ja niiden toteutuminen tarkastelujaksolla.....	4
2	TALOUSENNUSTE.....	8
2.1	Sitovien erien toteutuminen.....	8
2.2	Taloukatsaus	8
2.3	Kuntaosuusennuste.....	14
2.4	Tuloslaskelma.....	15
2.5	Kustannuserät kunnittain, ennuste	17

1 TOIMINNALLINEN KATSAUS

1.1 Toimintaympäristökatsaus

Yleinen taloustilanne

Suomen talouskasvun ennustetaan hiipuvan loppuvuonna 2023. Vaikka taloudellisen toimintaympäristön tila on suhteellisen vakaa, ovat näkymät kaupan, rakentamisen ja teollisuuden kannalta kääntyneet paikoin jopa huolestuttaviksi. Nollakorkoajan äkillisen päättymisen jäljiltä erityisesti rakennusalan tilanne on heikko ja jo realisoituneiden konkurssien määrä korkealla. Suomen talouden kannalta tärkeä vientisektori on kohdannut ongelmia monien globaalien talouden vetureiden heikon talouskehityksen vuoksi.

Vuonna 2022 alkanut Venäjän hyökkäys Ukrainaan kärjisti elinkustannuskriisiä, mikä ohjasi mandaattejaan noudattavien keskuspankkien ohjauskorot nopeille nousu-urille ja poikkeukselliset rahapoliittiset toimet vähintäänkin tauolle. Lisäksi valtioiden finanssipolitiikan epäsymmetriat rahapolitiikkaan nähden ovat ajaneet korkotasoa ylemmäs.

Koronnostojen välittyminen talouteen vaihtelee maakohtaisesti. Suomen talous on vaihtuvien korkojen yleisyyden vuoksi lukuisia muita euromaita herkempi koronnostoille. On mahdollista, että reaalkorko nousee Suomessa positiiviseksi muihin eurotalouksiin nähden epäoptimaalisesti. Yleisesti ottaen ainakin kuluttajien lainanhoitokyvyn odotetaan silti pysyvän kertyneen varallisuudenkin myötä hyvänä.

Kuluttajien luottamus talouteen on jossain määrin palautunut inflaatiopiikin ajan pohjalukemistaan, mutta on edelleen heikkoa erityisesti kestokulutushankintojen, mukaan lukien henkilöautot, osalta. Tilanne näyttää heikolta erityisesti asuinrakennusinvestointien kehityksen kannalta. Muu rakentaminen selviää vähemmällä, kone- ja laiteinvestoinneista puhumattakaan. Myös puhdas siirtymä saattaa silti hidastua.

Työllisyyskehitys on talouden pohjavireen kannalta monessa mielessä ratkaisevan tärkeää. Palvelut ja ainakin vielä toistaiseksi korkealla tasolla pysynyt työllisyys ovat kannatelleet taloutta, mutta riskit tilanteen heikkenemisen suhteen ovat huomattavia. Työttömyys on kääntynyt maltilliseen kasvuun ja avointen työpaikkojen lukumäärä on alkanut vähentyä. Myös konkurssit ovat lisääntyneet, mutta aiempiin kriiseihin nähden taso on yleisesti maltillinen. Neuvotellut ja voimaan astuneet palkankorotukset tekevät työllistämistä kalliimpaa, mutta ylläpitävät ostovoimaa, jonka hidas palautuminen on vasta alussa, mikäli inflaation hidastuminen pitää ja korotkin palautuvat ajan kanssa lasku-uralle.

Ruuan ja energian heilahtelevista eristä puhdistettu pohjainflaatio on kuitenkin ollut myös Euroopassa edelleen suhteellisen korkealla tasolla ja sen hidastumisesta odotetaan vielä lisää merkkejä. Energiamarkkinoilla tilanne on pysytellyt jopa hyvänä vuodentakaiseen nähden ja yleiseurooppalaiseen tilanteeseen nähden sähkö on keskimäärin jopa suhteellisen edullista.

Julkisen talouden alijäämät ovat maan hallituksen kunnianhimoisista sopeutustavoitteista huolimatta raskaita, sillä korkomenot ovat jo huomattavassa kasvussa. Menopaineet kasvavat myös työmarkkinoiden heikenevän kehityksen seurauksena. Julkisen velkasuhteen odotetaan nousevan 73 prosenttiin bruttokansantuotteesta.

Helsingin seudun asukkaat, asuminen ja elinkeinoelämä

Helsingin seudun väestö kasvaa pääkaupunkiseudun, erityisesti Espoon ja Helsingin vetämänä. Pääkaupunkiseudun väestönkasvussa on kirjattu vuonna 2023 ennätyslukuja. Pandemian aikainen heikko väestökehitys vaikuttaa jääneen väliaikaiseksi. Kehitys ja sen rakenteet kuitenkin vaihtelevat osa-alueittain. Myös kehyskuntien kasvu on jälleen kiihtynyt.

Seudun väestönkasvua kirittää erityisesti runsas nettomaahanmuutto, joka on paljolti muualta kuin Ukrainasta. Myös seudun kotimainen nettomuutto on palautunut positiiviseksi, mikä johtuu etenkin lähtömuuttojen vähenemisestä. Syntyvyyden pandemia-ajan elpyminen on hiipunut. Heikkenevät työmarkkinat tulevat todennäköisesti vaikuttamaan työperäisen maahanmuuton hyvään vetoon. Samansuuntaisia vaikutuksia voi olla myös hallitusohjelman linjausten toimeenpanolla.

Taloudellisen toimintaympäristön kehityssuuntien voidaan odottaa vaikuttavan myös seudun liikennemarkkinaan. Jo yli neljännes koko maassa ensirekisteröidyistä henkilöautoista on Uudellemaalle rekisteröityjä sähkökäyttöisiä henkilöautoja. Lisäksi alkukesän aikana pääkaupunkiseudulla myönnettiin ainakin kymmenen vuoden tilastohistorialla ennätysmäärä varsinaisia henkilö- ja pakettiauton ajo-oikeuden sisältäviä ajokortteja.

Liikkumistarpeiden ja -toiveiden kehitys vaihtelee ja esimerkiksi kysyntä- ja rahoitushokit heijastuvat liikennepalvelumarkkinan tarjontapuoleen. Kaupunkialueen vetovoimaa palvelevia tapahtumia ja innovatiivista kaupunkitilan käyttöä on jälleen runsaasti, mutta erityisesti talvikaudella keskeisen suur tapahtumareenan pysyminen venäläisomistuksessa jarruttaa positiivista kehitystä yhdessä elinkustannuskriisin pitkitymisen ja pandemian muovaamien kysyntärakenteiden muutoksen kanssa.

Hotellikapasiteettia on valmistunut ja valmistumassa pääkaupunkiseudulle runsaasti, mutta myös matkailua palvelevat elinkeinot kärsivät paikoin yllätyksettömästi idästä saapuvien matkailijoiden määrän vähäisyydestä pandemiaa ja sotaa edeltäviin aikoihin nähden. Lisäksi Helsingin keskustan vetovoima on ollut erinäisistä positiivisista kehityskuluista huolimatta koetuksella, kun esimerkiksi liikenneympäristön lukuisat työmaat ovat heikentäneet kantakaupungin saavutettavuutta monista eri suunnista.

Etätyössä Suomi on edelleen Euroopan huippua. Työmarkkinakehitys voi edesauttaa lähityön hidasta palautumista. Esimerkiksi Helsingissä työttömien määrä kasvoi heinäkuussa 4 % vuodentakaisesta ja avoimia työpaikkoja oli 41 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Joka tapauksessa toimitilamarkkinat kärsivät rakenteellisen kysynnänmuutoksen ja kustannuskriisin yhdistelmästä.

Asunto- ja kiinteistömarkkinat ovat laajemminkin odottavassa sopeutumistilassa nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Myönnettyjen rakennuslupien perusteella rakentaminen on laajalti hiipumassa. Rakentamisen voimakas hidastuminen osuu erityisesti seudulle. Vähintäänkin se vaikuttaa hieman pidemmän välin väestönkasvupotentiaaliin. Tämän seurauksena myöskään uusien raideyhteyksien varret eivät tule välttämättä saa saamaan asukkaita odotettuun tahtiin.

Asuntoja on valmistunut ja valmistumassa edelleen runsaasti. Erityisesti vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen saatavuus on hyvä ja uusia valmistuu vielä runsaasti. Varsinkin Helsingin ARA-kannan vuokriin tulee toteutumaan huomattavan suuria kertakorotuksia. Erityisesti korkojen sekä kaukolämmön ja veden hinnannousun aiheuttamat kustannuspaineet ovat huomattavia. Vähänkään pidemmällä aikavälillä asuinrakentamisen voimakas väheneminen uhkaa joukkoliikenteen käyttäjämäärien kasvua seudun väestönkasvua hidastavan vaikutuksensa myötä.

1.2 Riskitekijät

Toimintaympäristössä on muutostekijöitä, jotka edellyttävät jatkuvaa seurantaa. Suurimpia riskitekijöitä ovat yleisesti herkkä taloudellinen tilanne ja mahdollinen taantuma. Ostovoiman heikkeneminen ja hidas palautuminen voivat johtaa liikkumistarpeiden- ja tapojen sopeutumiseen, mikä voi näkyä esimerkiksi joukkoliikenteen käytön positiivisena kehityksenä erityisesti hyvän palvelutason alueilla. Toisaalta taantuma heikentää työllisyyttä, mikä voi vaikuttaa liikkumistarpeisiin vähentävästi.

Sähkön ja polttoaineiden hintataso aiheuttaa kustannusriskin liikennöintikustannuksiin. Bussiliikenteessä ja kaupunkiraideliikenteessä kustannustaso on sidottu indekseihin. Polttoaineiden hintataso on pysytellyt alkuvuoden ajan suhteellisen vakaalla tasolla, kun taas pörssisähkö on ollut leudoksi osoittautuneen talven jäljiltä usein jopa edullista.

Globaalin kysynnän vaimeus hillitsee polttoaineiden hintapaineita, mutta vastineeksi öljytuottajamaat sopeuttavat tuotantoaan. Sähkömarkkinoiden herkkyydet esimerkiksi joustojen ja niiden puutteiden suhteen voivat aiheuttaa huomattavia heilahteluja esimerkiksi tarjonnan vaihtelun aiheuttamien pullonkaulojen ja kysyntäpiikkien ajankohtina. Sää- ja ilmasto-olosuhteiden kehityksellä on enenevässä määrin merkitystä talouden toimintaympäristön kannalta.

Liikenteessä kuljettajapula jatkuu etenkin bussiliikenteessä. Kuljettajapula vaikuttaa liikenteen luotettavuuteen ja lisää ajamattoman liikenteen määrää. Työmaiden vaikutukset joukkoliikenteen sujuvuuteen ovat olleet kuluvana vuonna merkittäviä ja työmaiden laajuus vaikuttaa myös lähivuosina suuresti erityisesti raide-liikenteen sujuvuuteen. Nämä tekijät tuovat riskin matkustajamäärien kasvutavoitteille.

Strategiaamme kuuluu tärkeänä osana päästöttömän liikenteen edistäminen. Sähköbussien käyttöönottoa on edistetty eri toimin viime vuosien aikana ja sähköbussien määrää onkin saatu lisättyä huomattavasti vaatimuksia ja tavoitteita enemmän. Sähköbussijärjestelmän laajentamiseen on kuitenkin tunnustettu liittyvän myös riskitekijöitä kaluston hankinnan ja infran rakentamisen osalta.

Joukkoliikenneinfran rakentaminen ja kehittäminen luo mahdollisuuksia parempaan asiakaskokemukseen ja joukkoliikenteen käytön lisäämiseen. Infranhankkeet kuitenkin lisäävät merkittävästi myös HSL:n kustannuksia, joiden kasvu aiheuttaa lipun hintojen korotuspaineita. Uudet hankkeet nostavat myös liikennöintikustannuksia kalusto- ja varikkoinvestointien kautta, jotka ovat edellytys liikennöinnille. Nämä kaikki heijastuvat suoraan HSL:n kustannusrakenteeseen.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on muuttanut perustavanlaatuisesti myös Suomen turvallisuus- ja toimintaympäristöä. On todennäköistä, että kyber- ja informaatio-operaatiot lisääntyvät myös kuntatason toimijoita kohtaan.

1.3 Strategiset tavoitteet ja niiden toteutuminen tarkastelujaksolla

Toiminta- ja taloussuunnitelman 2023-2025 tavoitteet ja budjetointi perustui HSL:n strategiaan. Tekemisemme keskiössä on hyvän palvelutason säilyttäminen ja sitä kautta matkustajien houkutteleminen ja joukkoliikenteen käytön lisääntyminen, joka puolestaan parantaa taloutta kasvaneina lipputuloina.

Strategiset menestystekijät varmistavat tavoitteiden saavuttamisen. Vuodelle 2023 hyväksytyt keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet suunniteltiin seuraaviin strategisiin menestystekijöihin perustuen:

- Kasvu asiakasymmärryksellä,
- Sujuvat matkaketjut sekä
- Tieto ja Osaaminen.

Tavoite	Mittari
Kohti päästötöntä joukkoliikennettä	Joukkoliikenteen Co2 päästöt -90% verrattuna vuoden 2010 tasoon
Joukkoliikenteen käyttö ennätyslukemissa	Nousijamäärä 400 milj.
Kustannustehokas joukkoliikenne	Matkustajakilometrikustannus pl. infra 0,25 € /km
Tasapainoinen talous	Tulot yhteensä 400 M€, kuntaosuus 50-55 %

Kuva 1: Strategiset tavoitteet

Kohti päästötöntä joukkoliikennettä

Liikenteen päästöjen väheneminen jatkuu, kun liikenne siirtyy kulkemaan sähköllä. Ympäristöbonusten ansiosta voidaan joustavasti ja kustannustehokkaasti hyvittää sopimusliikennöitsijöille päästöjä alentavia toimenpiteitä ja siten tukea päästövähennystavoitteemme saavuttamista. Vuodelle 2023 ympäristöbonuksiin on varattu 1,5 milj. euroa.

Edellinen Suomen hallitus laski jakeluelvoitetta, jolloin 07/2022 alkaen liikennepolttoaineineen jakelijoiden kulutukseen toimittamasta polttoaineesta vain 12 % tuli olla uusiutuvaa polttoainetta (vuonna 2021 jakeluelvoite oli 18 %). Vuoden 2025 päästötavoitteemme olisi saavutettavissa, jos jakeluelvoite palautetaan aiemmin sovituille 25 % (vuosi 2025) tasolle ja sähköbusseilla ajetaan yli 50 % vuoden 2025 suoritteista. Lisäksi 100 % biopolttoainetta on hankittava vuonna 2025 noin 16 M litraa jäljellä oleviin dieselbusseihin. Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa jakeluelvoitteen suunta on kuitenkin, että lainsäädäntöä muutetaan siten, että jakeluelvoite pysyy nykyisessä 13,5 %:ssa vielä vuonna 2024. Vuonna 2025 se on 16,5 %. Nämä hallitusohjelman linjaukset toteutuessaan voi vaikeuttaa HSL:n päästötavoitteen saavuttamista.

Joukkoliikenteen käyttö ennätyslukemissa

Vaikka kokonaisynty on piristynyt, olemme edelleen nousijamäärissä takamatkalla vuoteen 2019 ja tavoitteeseen verrattuna. Matkustaminen kasvaa toiveita hitaammin, vaikkakin positiivista kehitystä on tapahtunut. Nousut tammi-elokuulta ovat -13 prosenttia alle vuoden 2019 tason. Vuoden 2022 vastaavaan ajan-kohtaan verrattuna nousijamäärissä oli kasvua +20 %.

Nousijamäärä jää ennusteen mukaan 352 milj. nousuun, kun tavoitteemme tälle vuodelle on 362 milj. nousua. Alunperinkin haasteellinen strategian tavoite vuodelle 2025 on 400 miljoonaa nousua, mikä näyttää olevan strategiakaudella vaikeasti saavutettavissa. Sen tavoittamiseksi perusennusteessa tulisi joka vuosi 2023–25 löytää keinot saada noin 3,5 % lisää matkustajia (joka vuosi uudet 3,5 %).

Erilaiset työmaat ovat olleet ja tulevat olemaan myös lähitulevaisuudessa merkittävä joukkoliikennepalveluiden sujuvuuteen vaikuttava tekijä. Jos työmaiden laskevaa vaikutusta nousijamääriin pystytään pienentämään selvästi, siitä olisi suuri hyöty varsinkin raitiovaunuliikenteeseen.

		milj. nousua	muutos % / 2019
Toteuma	2019	396,9	
Toteuma	2020	251,9	-37 %
Toteuma	2021	237,6	-40 %
Toteuma	2022	303,5	-24 %
Strategian tavoite	2023	362,0	-9 %
Ennuste	2023	351,9	-11 %

Taulukko 1: Nousijamäärien kehitys

Kustannustehokas joukkoliikenne

Kustannustehokkuutta haastaa erityisesti operointikustannuksiin vaikuttava energian hintatason vaihtelu ja inflaatio sekä matkustajamäärien kehitys. Mm. sähkömarkkinoiden herkyys muutoksille voi aiheuttaa huomattavia heilahteluja hintatasoon.

Osavuositarkastusennusteessa kuitenkin operointikustannuksiin vaikuttavan kustannustason arvioidaan jäävän talousarviossa arvioitua matalammalle tasolle. Lisäksi sähköisen liikenteen osuus bussiliikenteestä on korkeampi kuin talousarviossa arvioitu. Pikaratikan liikennöinnin aloituksen siirtyminen talousarviossa arvioitua syysliikenteen alusta lokakuun puoliväliin tuo talousarvioon verraten säästöä yhteensä noin 5,8 milj. euroa. Pääosin edellä mainituista tekijöistä johtuen kokonaiskustannukset jäävät ennusteen mukaan talousarviosta noin 4 %.

Matkustajakilometrin hinnan ilman infrakustannuksia ennustetaan olevan 0,28 €/matkustaja-km, joka on vuoden 2023 tavoitteen mukainen. Kustannustason ennustetta arvaamattomampi heilahtelu voi aiheuttaa toteutuman vuoden lopulla olevan ennusteesta poikkeava. Strategian luontivaiheen kustannuskehityksellä tavoite näillä näkymin saavutettaisiin, mutta kustannusten nousua strategiakauden tavoitteen saavuttaminen vuodelle 2025 vaikeutuu.

Tasapainoinen talous

Tulot kehittyvät positiiviseen suuntaan, vaikkakin lipputulojen ennustetaan hieman jäävän talousarviotavoitteesta. Strateginen tavoite tuloille yhteensä tälle vuodelle on 390,0 milj. euroa ja ennusteen mukaan tuloja kertyy 398,0 milj. euroa.

Lipunmyynti on piristynyt ja elokuun jälkeen lipunmyyntitulot ovat kumulatiivisesti 0,5 % yli talousarviotavoitteen. Talousarvion toteutuminen edellyttää kuitenkin nousujohteista kasvua loppuvuoteen. Ennustamme koko vuoden lipputulojen jäävän hieman näistä tavoitteista ja lipputulojen jäävän talousarviotavoitteesta 4,9 milj. eurolla (-1,3 %).

Uusi satunnaista matkustamista helpottava lipputuote, sarjalippu, tuli myyntiin toukokuussa. Sarjalipun myynti on jatkunut tasaisena ja jatkamme pilotoinnin tarkasteluja ja myynnin vaikutuksen arviointia suhteessa muihin lipputuotteisiimme. Lipputilihankkeessa uusien lukijalaitteiden asennukset alkavat vuoden 2023 viimeisellä kvartaalilla. Laitetasennukset ovat siirtyneet mm. komponenttipulan vuoksi viivästyneistä laiteoimituksista johtuen. Laitetasennukset saadaan päätökseen keväällä 2024, jonka jälkeen mm. lähimaksamisen mahdollistavaa ohjelmiston asennukset voidaan aloittaa.

Kuntaosuuksissa päästään ennusteessa alle 55 prosentin subventiotason johtuen kustannusten jäämisestä talousarviosta.

Strategiakauden tavoitteiden saavuttaminen vuonna 2025 on mahdollista.

Yhteenveto strategiatavoitteiden ennusteesta

Strateginen tavoite	Mittari	Tilinpäätös 2022	Ennuste OVK 2-2023	Tavoite 2023	Ennuste 2025	Tavoite 2025
Kohti päästötöntä joukkoliikennettä	CO2-päästöt	-53 % vrt. 2010 taso	-63 % vrt. 2010 taso 	-69 % vrt. 2010 taso	-90 % vrt. 2010 taso* 	-90 % vrt. 2010 taso
Joukkoliikenteen käyttö ennätyslukemissa	Nousut	304 milj.	352 milj. 	362 milj.	376 milj. 	400 milj.
Kustannustehokas joukkoliikenne	Matkustajakilometri-kustannus pl. infra	0,30 €/km	0,28 €/km 	0,28 €/km	0,29 €/km** 	0,25 €/km
Tasapainoinen talous	Tulot yhteensä (ilman tukia ja kuntaosuuksia*)	338 M€	398 M€ 	390 M€	413 M€** 	400 M€
	Kuntaosuus (ilman koronaturkia)	56,0 %	54,3 % 	55,0 %	54,5 %** 	50-55 %

*Ilman koronaturkia, perustuet huomioitu

**arvot perustuvat tilinpäätöksen 2022 tilanteeseen

Taulukko 2: Yhteenveto strategiatavoitteiden ennusteesta

2 TALOUSENNUSTE

Vuoden 2023 toinen osavuositarkastus perustuu pääosin kahdeksan kuukauden toteutumatietoihin. Osa-
vuositarkastus sisältää vuositasen ennusteen.

2.1 Sitovien erien toteutuminen

Sitovia määrärahoja talousarviossa ovat toimintakulut ja investointimenot ja sitova tuloarvio kuntaosuudet
yhteensä.

Ennusteen mukaan toimintakulujen arvioidaan olevan 842,9 milj. euroa ja alittavan sitova kuluerä 33,1 milj.
eurolla (3,8 %). Investointimenojen arvioidaan olevan 22,9 milj. euroa ja alittavan sitovan menoarvion 0,5
milj. eurolla (2,2 %). Laskutettavat kuntaosuudet toteutuvat sitovan tavoitteen mukaisina.

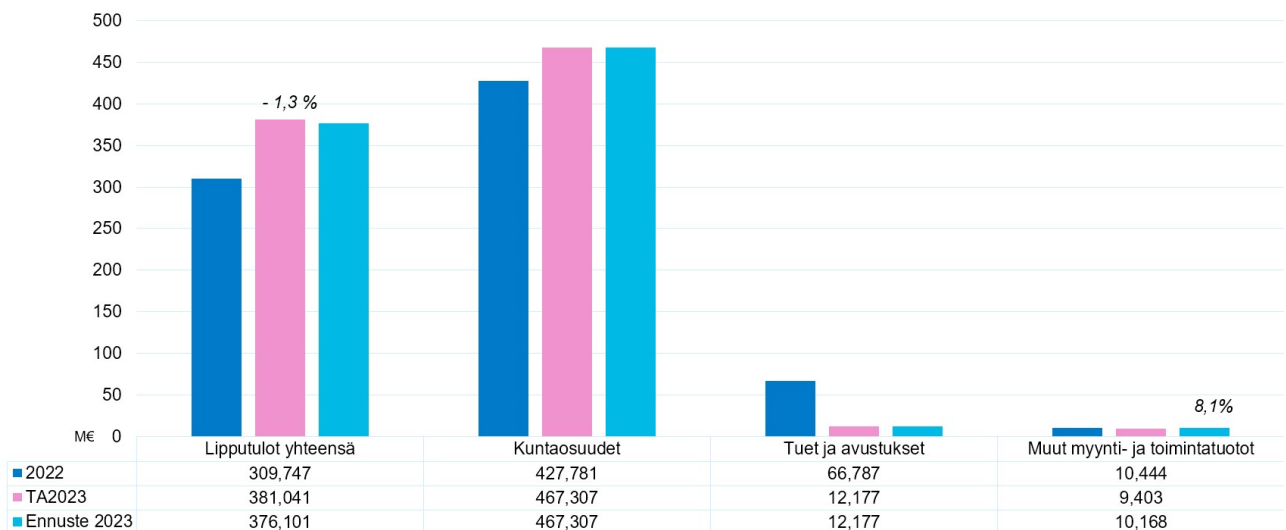
	TA2023	Ennuste 2023	ERO Ennuste 2023/TA 2023	
Toimintamenot	876 000 000 €	842 938 960 €	-33 061 040	-3,8 %
Investointimenot	23 387 000 €	22 862 900 €	-524 100	-2,2 %
Kuntaosuudet	467 307 000 €	467 307 000 €	0	0,0 %

Taulukko 3: Sitovat erät

2.2 Talouskatsaus

Toimintatuotot

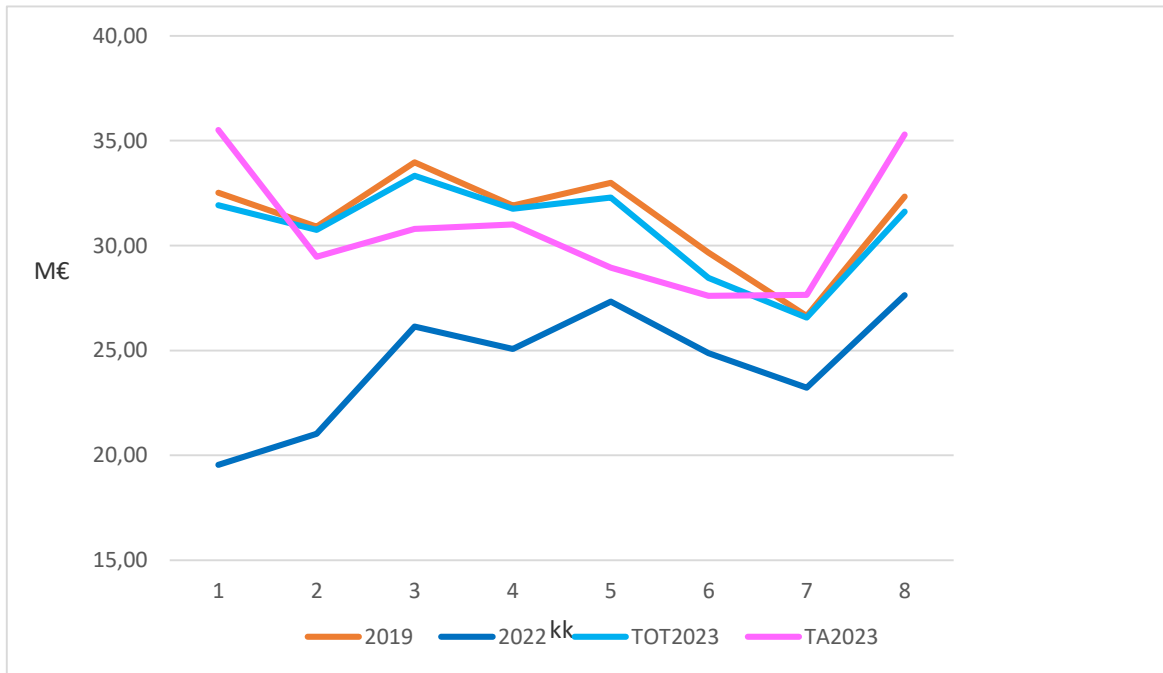
Toimintatuottoja arvioidaan kertyvän yhteensä 865,8 milj. euroa, mikä alittaa talousarvion (869,9 milj. eu-
roa) 4,2 milj. eurolla (-0,5 %). Ennustetuista toimintatuloista 376,1 milj. euroa (43,4 %) on lipputulot.

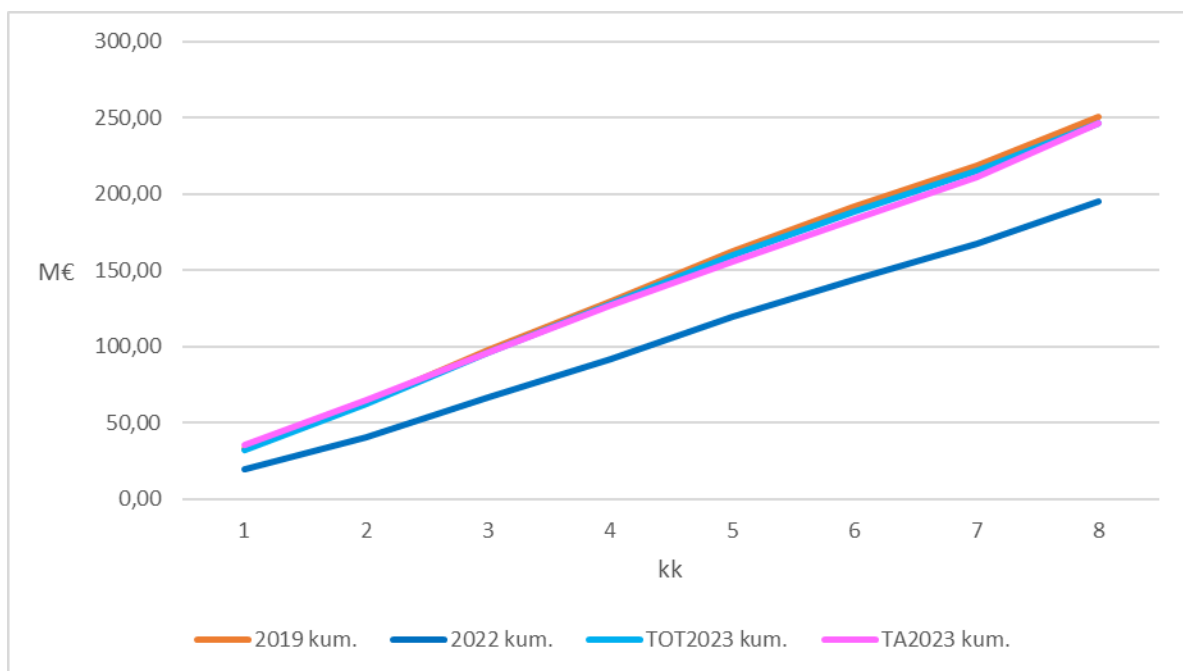
Kuva 2: Toimintatuotot

Lipputulot

Lipputulot ovat kivunneet lähelle koronaa edeltävää tasoa. Elokuun jälkeen kumulatiiviset lipputulot ovat 246,7 milj. euroa, mikä jää 4,2 milj. euroa vuoden 2019 samaisen periodin lipputulokertymästä. Vuoteen 2022 verrattuna lipputulot ovat kasvaneet 51,8 milj. eurolla. Myös talousarvioon suhteutettuna toteutuneet lipputulot elokuun jälkeen ovat odotettua korkeammat: +0,5 %. Arvioitua paremman lipputulokehityksen taustalla tunnistetaan olevan kuluttajamyynnin tasaisuus sekä yritysmyyntissä alkuvuodesta tapahtunut myyntipiikki.

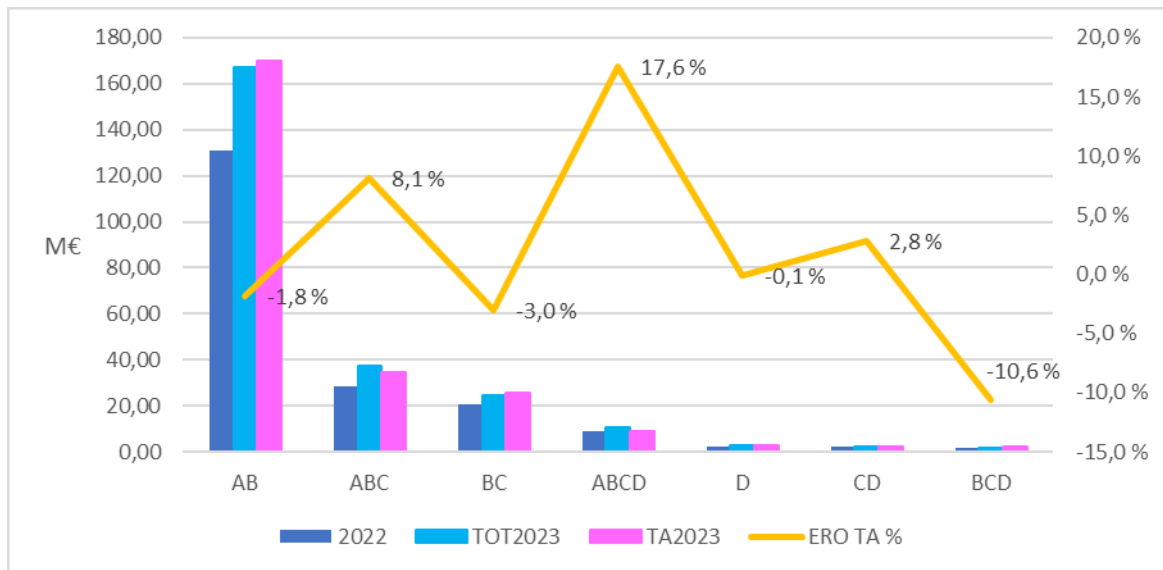
Kuva 3: kk-kohtaiset lipputulot

Kuva 4: Kumulatiiviset lipputulot

Lipputulojen vyöhyketason toteuman kehitystä on leimannut suuret hinnannuutokset usealla vyöhykealueella. Huomionarvoista on erityisesti ollut AB-vyöhykkeen odotettua vaisumpi kehitys. Toisaalta ABC- ja ABCD-vyöhykkeiden talousarvion ylittävät lipputulot kompensoivat AB-vyöhykkeen ennakoitua heikompia

lipputuloja. Lipputyypeistä kertalippujen menekki on lisääntynyt, mitä osaltaan selittää sarjalippujen kasvanut myynti. Myös kausilippujen kehitys on ollut positiivista.

Kuva 5: Vyöhyketason lipputulot

Vaikka toteutuneiden lipputulosten kehitys on ollut positiivista, koko vuoden ennuste (376,1 milj. euroa) alittaa talousarvion -1,3 %:lla (-4,9 milj. euroa). Ennuste ylittää kuitenkin vuoden 2022 lipputulot 66,4 milj. eurolla (+21,4 %). Nousijamääräennusteen mukaan on niin ikään odotettavissa kasvua vuoteen 2022 matkustajamäärien kehittyessä 303,5 miljoonasta 351,9 miljoonaan. Kasvusta huolimatta nousijoiden määrä joukkoliikenteessä jää vuoden 2019 tasosta 45,0 milj. nousulla (-11,3 %)

Kuntaosuudet

Toimintatuloihin kirjattavat ja laskutettavat kuntaosuudet toteutuvat talousarvion mukaisina (467,3 milj. euroa) ja ne muodostavat ennusteen mukaisista toimintatuloista 54,0 %.

Kuntaosuuksien toteumaennuste on yhteensä 461,0 milj. euroa. Talousarvion ja toteumaennusteen välinen erotus 6,3 milj. euroa lisätään jäsenkunnille kertyneisiin ylijäämiin, joita tilinpäätöksessä 2022 oli jäljellä yhteensä 70,4 milj. euroa. Kuntaosuuksien tarkempi toteumaennuste kunnittain on esitetty kappaleessa 2.3.

Valtion tuet

Valtion tukia ja muita avustuksia arvioidaan saatavan yhteensä 12,1 milj. euroa, saman verran mitä talousarviossa on arvioitu. Valtion tuki koostuu suurten kaupunkiseutujen perusrahoituksesta ja MAL-sopimuksessa sidotuista ilmastoperusteisista tuista. Ylimääräisiä korona-ajan tukia ei enää saada.

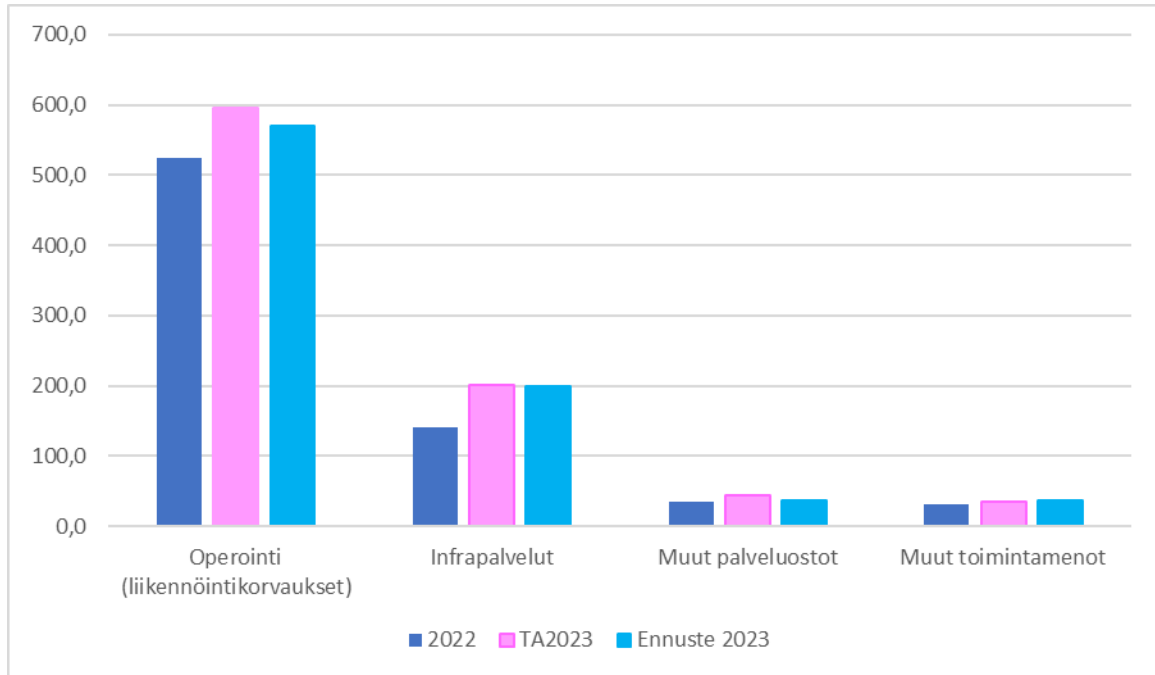
Valtion tukia saadaan tänä vuonna talousarviossa arvioitu määrä, mutta Suomen hallituksen budjetissa vuoden 2024 tukia vähennetään ja ilmastoperusteisen tuen poistuminen vähentää jatkossa HSL:n tukia noin 7 milj. eurolla vuosittain.

Muut toimintatulot

Muut toimintatulot, yhteensä 10,2 milj. euroa, koostuvat pääosin tarkastusmaksutuloista, liikennöitsijöiltä laskutettavista matkakorttilaite- ja taukotilavuokrista sekä toimitilojen vuokrista ja asiakkailta matkakorteista perittävistä korttimaksuista. Vuokratuottoja arvioidaan kertyvän 2,6 milj. euroa. Tarkastusmaksutuloja arvioidaan kerättävän hieman talousarviota enemmän, yhteensä 4,5 milj. euroa (TA 4,0 milj. euroa). Vastavasti toimintakuluissa luottotappioita arvioidaan kirjattavan 2,4 milj. euroa (TA 1,5 milj. euroa).

Toimintakulut

Toimintakulujen määräksi arvioidaan 842,9 milj. euroa, mikä alittaa talousarvion 32,7 milj. eurolla (-3,7 %). Alitus selittyy pääosin operointikustannusten kustannussäästöillä, jotka juontavat juurensa kustannustason, erityisesti sähköhinnan, maltillistumisesta sekä ennakoitua suuremmista vähennyksistä. Myös muissa palveluostoissa ennustetaan selkeää kustannusten laskua johtuen lipputilihankkeen aikataulun venymisestä, mikä näkyy IT-käyttöpalveluiden kustannuksissa.

Kuva 6: Toimintakulut

Joukkoliikenteen operointikustannukset

Joukkoliikenteen operointikustannukset ovat ennusteen mukaan 570,2 milj. euroa ja ne alittavat talousarvion 25,8 milj. eurolla (-4,3 %). Kustannussäästöjä ennustetaan kaikissa liikennemuodoissa lauttaliikennettä lukuun ottamatta. Erityisesti bussiliikenteen ja pikaraitiovaunuliikenteen operointikustannuksissa on odotettavissa huomattavia kustannussäästöjä. Operointikustannukset muodostavat 67,7 % kaikista HSL:n toimintamenoista.

Bussiliikenne

Bussiliikenteen kustannukset ovat ennusteen mukaan yhteensä 345,5 milj. euroa alittaen talousarvion 14,9 milj. eurolla (-4,1 %). Operointikustannuksiin merkittävästi viime vuosina vaikuttanut voimakkaasti kasvanut kustannustaso on kääntynyt laskuun ja sen odotetaan tasaantuvan 2,5 % vuosittaiseen kasvuvauhtiin (talousarvio: +3 %). Joukkoliikenteessä tapahtuva sähköinen siirtymä näkyy niin ikään myös bussiliikenteessä sähköbussien kasvaneessa osuudessa verrattuna talousarvioon. Sähköbussien liikennöinnin osuus kaikista bussiliikenteen ajokilometreistä on 10,4 %, kun talousarvion vastaava suhdeluku oli 5,0 %. Sähköbussit ovat selvästi muuta bussikalustoa kustannustehokkaampi vaihtoehto sekä ajokilometri- että ajotuntikohtaisen korvauksissa mitattuna. Sähköisen kaluston keskimääräinen kilometrikorvaus on 0,36 €/km, kun muiden kalustotyyppien kohdalla jokaisesta ajetusta kilometristä veloitetaan keskimäärin 0,70 €. Ennustetusta 588 842 sähköbussien ajotunneista (12,5 % kaikista ajotunneista) veloitetaan keskimäärin 40,65 €/h, kun muiden kalustotyyppien keskimääräinen tuntihinta on 43,26 €/h. Bussiliikenteen kustannuksiin vaikuttaa oleellisesti myös ajamattoman liikenteen osuus, mikä on huomattavasti viime vuotta ja talousarviota suurempi. Jo pelkästään tammi-elokuun aikana toteutuneita vähennyksiä on kertynyt jo 4,3 milj. euroa, kun talousarvion mukaan vähennyksiä arvioitiin kertyvän noin 676 000 €.

Junaliikenne

Junaliikenteen kustannukset ovat ennusteen mukaan yhteensä 92,3 milj. euroa, eli alittavat talousarvion 2,9 milj. euroa (-3,0 %). Hyvityslasku vuodelta 2022 alentaa Junakalustoyhtiölle maksettavaa korvausta 1,5 milj. euroa. Energiahintojen vaikutus vuoden kustannusennusteeseen tuo lisää säästöä 1,5 milj. euroa. Peruskorvauksen indeksikorjaus sen sijaan kasvattaa kustannuspainetta 0,5 milj. euroa.

Metro-, raitio- ja lauttaliikenne

Metroliikenteen kustannusten arvioidaan olevan 61,8 milj. euroa, 2,9 milj. euroa talousarviota vähemmän. Ennuste metroliikenteen kustannustason laskusta koko vuodelle 2023 on nyt -4,5 %. Kustannustason suotuisa kehitys johtuu pääasiassa sähkön hinnan maltillisemmasta kehityksestä kuin mitä aikaisemmin arviotiin (ero n. 5 milj. euroa). Säästöjä talousarvioon nähden syntyy myös Sammalvuoren varikosta maksettavista korvauksista (1,5 milj. euroa). Kustannuspaineita vuodelle lisäävät sen sijaan pääomakorvauksien korot (1,7 milj. euroa) sekä suoritteiden kasvusta ylimääräisen junan johdosta (0,5 milj. euroa).

Raitioliikenteen osalta vuoden kustannus arvioidaan olevan 59,8 milj. euroa, 2,0 milj. euroa talousarviota vähemmän. Säästöt johtuvat pääasiassa kilometrikorvauksista (sähkön hinta n. 1,5 milj. euroa) sekä tuntikorvauksista (suoritevähennys n. 0,8 milj. euroa). Ennuste raitioliikenteen kustannustason kehitykselle koko vuodelle 2023 on -3,3 %.

Pikaraitioliikenteen osalta kustannuskehitys on alempi talousarvioon nähden. Talousarviossa varauduttiin 9,7 milj. euron kustannuksiin. Osavuosikatsauksen ennuste on nyt 5,9 milj. euroa. Budjetti alittuu ennustella tuloksella -39,8 %. Säästöjä syntyy siitä, kun varhaisimpaan mahdolliseen aloitusajankohtaan (elokuu 2023) tehtyjä varauksia on purettu. Lisää säästöä syntyy varikon ja kaluston pääomakorvauksista ja kuljetajakustannuksista.

Suomenlinnan lauttaliikenteen kustannusten arvioidaan olevan 4,6 milj. euroa. Tämä kustannus ylittää vuoden talousarvion 0,5 milj. eurolla (11,1 %). Talousarviossa lauttaliikenteeseen oli varattu 4,1 milj. euroa vuodelle 2023. Talousarvion ylittymiseen vaikuttavat arvioitu palkkatason kasvu, polttoaineen hinnan kehittyminen ja varaukset kunnossapitoon.

Kruunuvuoren lautan liikennöinnin ennustetaan jatkuvan nousijamäärällisesti tasaisena vuoden 2023 loppuun. Kustannuksia odotetaan kertyvän noin 0,3 milj. euroa, joka kohdistetaan kuntaosuuksissa Helsingille.

Infrakustannukset

Infrakustannusten arvioidaan olevan 198,6 milj. euroa, kun talousarviossa infrakustannukset budjetoitiin 200,7 milj. euron suuruisiksi.

Helsingin ja Espoon HSL:ltä laskuttamat pikaraitiotien käyttökorvaukset eivät toteudu talousarvion mukaisina ja ne tarkennetaan, kun PR15 liikenteen alkaessa. Infran käyttökorvauksia maksetaan liikennöintiä seuraavan kuukauden alusta lukien. Infrasopimuksen mukaan merkittävät muutokset käsitellään talousarvionmuutoksina ja tästä valmistellaan HSL:n hallitukseen ja edelleen Yhtymäkokouksen päätettäväksi talousarvion muutosesitys.

Muut toimintameno

Muiden toimintamenojen kuin operointi- ja infrakustannusten määräksi arvioidaan 74,1 milj. euroa, 4,9 milj. euroa (-6,2 %) alle talousarvion.

Muiden ulkopuolisilta hankittavien palvelujen ostojen arvioidaan olevan yhteensä 37,6 milj. euroa, 7,1 milj. euroa alle talousarvion. Muut palvelujen ostot sisältävät mm. ulkopuolisilta ostettavat asiantuntijapalvelut, IT-palvelut, laitteiden huoltopalvelut, painatukset, ilmoitus- ja mainospaikat, kaupungeille maksettavat kor-

vaukset staattisen informaation hoidosta sekä vartiointipalvelut. Muissa palvelujen ostoissa ennustetusta alituksesta 4,6 milj. euroa syntyy IT-palveluista, joiden arvioitiin talousarviossa väliaikaisesti kasvavan Lipputiliahankkeen valmistumisen myötä vanhan ja uuden järjestelmän siirtymävaiheen yhtäaikaisten käyttö-kustannusten vuoksi, mutta hanke ei ole edennyt aikataulussa. Muilta osin alitus syntyy pääosin ilmoitus- ja markkinointipalveluiden ostoissa sekä toimisto- ja asiantuntijapalveluissa. Toimisto- ja asiantuntijapalveluihin sekä markkinointipalveluiden arvioidaan olevan lähes vuoden 2022 tasossa ja ne jäävät noin 1,5 milj. euroa talousarvioista.

Henkilöstökulujen arvioidaan olevan 26,6 milj. euroa ja ne ylittävät ennusteen mukaan talousarvion 1,7 milj. eurolla. Talousarviossa vuoden 2023 yleiskorotusten vaikutukset kuluihin oli arvioitu liian pieninä, koska kunta-alan palkkaratkaisut eivät olleet täysin tiedossa talousarvion laatimisen ajankohtaan syksyllä 2022. Talousarviossa oli varauduttu noin 400 työntekijän kuluihin. Tällä hetkellä työntekijöitä on 428, joista määräaikaisia 38 ja vakituisia 390. Määräaikaisia työntekijöitä tarvitaan mm. asiakaspalveluissa. Tulospalkkiota varten ei ole varattu talousarvioon erillistä määrärahaa, eikä tulospalkkiota ole ennusteessa huomioitu. Henkilöstökustannukset ovat ennusteessa 3,1 % HSL:n toimintamenoista.

Vuokrakulujen arvioidaan olevan yhteensä 4,8 milj. euroa ja ne alittavat talousarvion 0,3 milj. eurolla.

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden kustannusten arvioidaan olevan 0,9 milj. euroa, sekä muiden kulujen 4,2 milj. euroa.

Rahoitustuotot ja -kulut

Pitkäaikaista lainaa nostettiin 50 milj. euroa Kuntarahoitukselta vuonna 2020 koronan aiheuttamaan tulojen voimakkaaseen laskuun varautumiseksi. Lisälainalle ei ole toistaiseksi tarvetta. Lainaa on maksettu takaisin vuodesta 2021 alkaen noin 5,3 milj. euroa vuosittain. HSL:illä on velkaa Kuntarahoitukselle 36,8 milj. euroa (31.8.2023).

Rahoituksen nettotuottojen arvioidaan olevan 2,9 milj. euroa kun talousarviossa varauduttiin 0,01 milj. euron nettokuluihin. Rahoitustuotoista noin 2,0 milj. euroa arvioidaan syntyvän kirjanpidollisesta oikaisusta, kun paperisten työmatkaseteleiden käyttö päättyi keväällä 2023 ja taseessa oleva saldo käyttämättä jääneistä, mutta hyvittämättömistä ostoista, tuloutetaan tuloslaskelmaan rahoitustuottoina.

Kassavaroja on 31.8.2023 sijoitettuna korkorahastoon 34,0 milj. euroa ja kahdelle eri määräaikaiselle talletustilille yhteensä 45,0 milj. euroa.

Poistot

Suunnitelmapoistojen arvioidaan olevan yhteensä 19,4 milj. euroa ja niiden arvioidaan olevan noin 3,4 milj. euroa yli talousarvion. Talousarviossa arvioitujen poistojen ylittyminen johtuu lippujärjestelmän laitehankintojen nopeutetusta poistoaikataulusta, jossa nykyisten laitteiden jäljellä oleva poistamaton arvo poistetaan vuoden 2024 loppuun mennessä.

Investointien poistot ja rahoituksen nettokustannukset sisältyvät kuntaosuuslaskennassa ns. yleiskustannuksiin.

Tilikauden tulos ja yli-/alijäämä

Tilikauden tuloksen rahoituserien ja poistojen jälkeen ennustetaan olevan 6,3 milj. euroa ylijäämäinen, kun talousarviossa oli varauduttu 21,7 milj. euron alijäämään.

Kertyvällä ylijäämällä katetaan koronan akuutissa tilanteessa nostetun talousarviolainan lyhennyksiä sekä varaudutaan tulevina vuosina palvelutason parantamiseen ja kustannusten kasvuun. Alustavassa talousar-

viosuunnitelmassa HSL:n toimintamenot kasvavat vuonna 2024 reilulla 62 milj. eurolla verrattuna tämän osavuosikatsauksen ennusteeseen.

Investoinnit

Vuoden 2023 investointimenojen arvioidaan olevan yhteensä 22,9 milj. euroa, joka alittaa budjetin 0,5 milj. eurolla. Investointisalkun projektikohtaisessa tarkastelussa on useita yksittäisiä poikkeamia talousarvioon nähden. Suurimpana kustannusta kasvattavana tekijänä on Lipputilihankkeen lukijoiden asennukseen liittyvän kustannuksen kasvu. Muiden projektien osalta olemme kuitenkin kyenneet sopeutumaan tähän kasvuun niin, että kokonaisennuste pystyy tavoitteen mukaisena.

x 1 000 €	TA2023	OVK 2/2023	Ero, €	Ero, %
Asiakaskanavat	14 135	12 932	-1 203	-8,5 %
Toimiala-IT	6 432	7 342	910	14,1 %
Ylläpitoinvestoinnit	1 240	860	-380	-30,6 %
Muut investoinnit	1 580	1 729	149	9,4 %
Yhteensä	23 387	22 863	-524	-2,2 %

Taulukko 4: Investoinnit

2.3 Kuntaosuusennuste

HSL:n jäsenkunnat maksavat kuntaosuuksina ne HSL:n menot, joita ei voida kattaa lipputulolla ja muilla tuloilla. Kuntaosuudet muodostuvat operointikustannusten, infrakustannusten ja muiden kustannusten kuntaosuuksista. Kuntaosuuksissa huomioidaan vähentävänä eränä lipputulot, valtion tuet ja muut tulot.

Laskutettavat kuntaosuudet ovat alkuperäisen talousarvion mukaan 467,3 milj. euroa. Ennustetun kuntaosuuden ja muutetun talousarvion välinen erotus joko lisää kunnan ylijäämäkertymää tai vähentää sitä. Ennusteessa on käytetty toteutuneita seitsemän kuukauden lipunmyynnin ja leimaustietojen kuntalaisuusjakaumia sekä viimeisimpien lippulajituskimusten tuloksia. Raportointihetkellä on käynnissä lippulajituskimukset metroasemilla ja lähijunissa. Näiden tulokset ovat käytettävissä tilinpäätöksen kuntaosuusjaoissa.

M€	TA2023	Ennuste 2023	Ero TA/ennuste
Helsinki	233,139	225,348	-7,791
Espoo	150,587	152,070	1,483
Kauniainen	1,654	2,016	0,362
Vantaa	62,643	60,992	-1,651
Kerava	3,694	4,053	0,359
Kirkkonummi	6,123	7,043	0,920
Sipoo	3,903	3,717	-0,186
Tuusula	4,680	4,765	0,085
Siuntio	0,884	0,961	0,077
Yhteensä	467,307	460,966	-6,342

Taulukko 5: Kuntaosuudet

Tarkemmat kuntaosuustaulukot kappaleessa 2.5.

2.4 Tuloslaskelma

x 1 000 €	TP	TA	Ennuste	ERO ENN2023/TA2023	
	2022	2023	2/2023	€	%
Toimintatuotot	814 759	869 927	865 752	-4 175	-0,5 %
Myyntituotot	310 151	381 241	376 441	-4 799	-1,3 %
AB vyöhykkeen lipputulot	207 271	263 025	253 638	-9 387	-3,6 %
ABC vyöhykkeen lipputulot	45 853	53 869	58 232	4 364	8,1 %
ABCD vyöhykkeen lipputulot	14 505	13 961	16 481	2 520	18,0 %
BC vyöhykkeen lipputulot	32 524	39 303	37 127	-2 176	-5,5 %
BCD vyöhykkeen lipputulot	2 887	3 326	2 942	-384	-11,6 %
CD vyöhykkeen lipputulot	3 243	3 581	3 694	113	3,1 %
D vyöhykkeen lipputulot	3 465	3 976	3 988	12	0,3 %
Lipputulot yhteensä	309 747	381 041	376 101	-4 939	-1,3 %
Muut myyntituotot yhteensä	404	200	340	140	70,0 %
Korvaukset kunnilta	427 781	467 307	467 307		0,0 %
Muut myyntitulot	3 107	2 002	2 573	571	28,5 %
Tuet ja avustukset	66 787	12 177	12 177		0,0 %
Vuokratuotot	2 558	3 098	2 620	-478	-15,4 %
Muut toimintatuotot	4 376	4 104	4 635	531	12,9 %
Toimintakulut	-733 893	-875 675	-842 939	32 736	-3,7 %
Henkilöstökulut	-22 544	-24 875	-26 546	-1 670	6,7 %
Palvelujen ostot	-701 723	-841 382	-806 467	34 915	-4,1 %
Bussiliikenteen operointikustannukset	-342 081	-360 341	-345 456	14 886	-4,1 %
Junaliikenteen operointikustannukset	-77 289	-95 226	-92 343	2 882	-3,0 %
Metroliikenteen operointikustannukset	-47 317	-64 743	-61 837	2 906	-4,5 %
Raitioliikenteen operointikustannukset	-54 741	-61 864	-59 849	2 015	-3,3 %
Lauttaliikenteen operointikustannukset	-3 915	-4 150	-4 912	-762	18,4 %
Pikaraitioliikenteen operointikustannukset	-57	-9 718	-5 853	3 865	-39,8 %
Liikenteen operointikustannukset yhteensä	-525 400	-596 041	-570 249	25 792	-4,3 %
Bussiliikenteen infrapalvelut	-7 824	-10 272	-10 272		0,0 %
Junaliikenteen infrapalvelut	-14 265	-13 888	-13 888		0,0 %
Metroliikenteen infrapalvelut	-99 508	-150 723	-150 723		0,0 %
Raitioliikenteen infrapalvelut	-18 146	-17 444	-17 444		0,0 %
Lauttaliikenteen infrapalvelut	-378	-744	-744		0,0 %
Pikaraitioliikenteen infrapalvelut		-5 782	-3 869	1 913	-33,1 %
Muut infrapalvelut	-1 607	-1 835	-1 687	148	-8,1 %
Infrapalvelut yhteensä	-141 729	-200 687	-198 627	2 061	-1,0 %
Muut palvelujen ostot yhteensä	-34 595	-44 653	-37 591	7 062	-15,8 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-811	-862	-918	-56	6,5 %
Vuokratulot	-5 211	-5 087	-4 827	260	-5,1 %
Muut kulut	-3 604	-3 470	-4 182	-713	20,5 %
Toimintakate	80 866	-5 748	22 813	28 561	-496,9 %
Rahoitustuotot ja -kulut	258	-10	2 894	2 904	-29038,0 %
Vuosikate	81 124	-5 758	25 707	31 465	-546,5 %
Poistot	-19 065	-15 987	-19 365	-3 378	21,1 %
Tilikauden tulos	62 059	-21 745	6 342	28 087	-129,2 %
Tilikauden yli-/alijäämä	62 059	-21 745	6 342	28 087	-129,2 %

x 1 000 €	TP	TA	Ennuste	ERO ENN2023/TA2023	
	2022	2023	2/2023	€	%
Tuloslaskelman tunnusluvut					
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	111,0 %	99,3 %	102,7 %		
Toimintatuotot ilman kuntaosuuksia, 1 000 €	386 978	402 620	398 445		
- ilman kuntaosuuksia, %	52,7 %	46,0 %	47,3 %		
Toimintakate, %	9,9 %	-0,7 %	2,6 %		
Vuosikate, %	10,0 %	-0,7 %	3,0 %		
Vuosikate / Poistot, %	425,5 %	-36,0 %	132,7 %		

Taulukko 6: Tuloslaskelma

2.5 Kustannuserät kunnittain, ennuste

HSL-joukkoliikenteen kuntaosuudet kunnittain 2023 ENN

ilman ALV

A. Kustannukset kunnittain										
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
Operointikustannukset										
Ilman ymp.bonusta	316,1	120,6	2,8	94,8	10,4	10,9	5,4	7,6	1,3	569,8
Ympäristöbonus	0,7	0,5	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5
Yhteensä	316,8	121,1	2,8	95,0	10,4	10,9	5,4	7,6	1,3	571,3
%-jakautuma	55,4 %	21,2 %	0,5 %	16,6 %	1,8 %	1,9 %	0,9 %	1,3 %	0,2 %	100,0 %
Muut kustannukset										
Muut toimintatuotot ja avustukset	-5,7	-1,5	0,0	-1,4	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	-9,3
Henkilöstökulut	16,6	4,4	0,1	3,9	0,4	0,5	0,2	0,3	0,1	28,5
Palvelujen ostot	24,3	6,2	0,2	5,4	0,5	0,5	0,2	0,3	0,0	37,6
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0,6	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9
Muut toimintakulut	4,4	1,2	0,0	1,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	7,0
Rahoitustuotot ja -kulut	-1,9	-0,5	0,0	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-2,9
Poistot	11,8	3,5	0,1	3,1	0,2	0,3	0,1	0,2	0,0	19,2
Yhteensä	50,1	13,4	0,4	11,8	1,1	1,2	0,4	0,7	0,1	79,1
%-jakautuma	83,3 %	16,9 %	0,5 %	14,9 %	1,4 %	1,5 %	0,5 %	0,9 %	0,1 %	100,0 %
Infrakustannukset										
	91,6	87,5	0,5	15,1	0,9	2,1	0,4	0,4	0,1	198,6
Yhteensä	91,6	87,5	0,5	15,1	0,9	2,1	0,4	0,4	0,1	198,6
%-jakautuma	46,1 %	44,1 %	0,3 %	7,6 %	0,4 %	1,1 %	0,2 %	0,2 %	0,0 %	100,0 %
Kustannukset yhteensä										
	457,8	221,6	3,7	121,7	12,4	14,2	6,1	8,6	1,5	847,5
- Ympäristöbonus	0,7	0,5	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5
Yhteensä	458,5	222,1	3,7	121,9	12,4	14,2	6,1	8,7	1,5	849,0
%-jakautuma	54,0 %	26,2 %	0,4 %	14,4 %	1,5 %	1,7 %	0,7 %	1,0 %	0,2 %	100,0 %
B. Lipputulot kunnittain										
	227,3	67,3	1,6	58,8	8,0	6,8	2,2	3,6	0,5	376,1
Yhteensä	227,3	67,3	1,6	58,8	8,0	6,8	2,2	3,6	0,5	376,1
%-jakautuma	60,4 %	17,9 %	0,4 %	15,6 %	2,1 %	1,8 %	0,6 %	0,9 %	0,1 %	100,0 %
C. Kuntaosuudet ennen aikaisempien vuosien ylijäämää, valtionapuja ja muita tukia										
	230,5	154,3	2,1	62,9	4,4	7,4	3,9	5,1	1,0	471,4
- Ympäristöbonus	0,7	0,5	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5
Yhteensä	231,2	154,7	2,1	63,1	4,4	7,4	3,9	5,1	1,0	472,9
%-jakautuma	48,9 %	32,7 %	0,4 %	13,3 %	0,9 %	1,6 %	0,8 %	1,1 %	0,2 %	100,0 %
Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset										
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ed. vuosien yli-/alijäämä	2,4	1,1	0,0	0,9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	4,9
Suurten kaupunkiseut. perusrahoitus	3,4	1,6	0,1	1,3	0,2	0,2	0,1	0,2	0,0	7,1
Ilmastoperusteinen ja joukkoliikenteen kulkutapaosi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,000
0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,000
Yhteensä	5,8	2,7	0,1	2,1	0,3	0,4	0,2	0,4	0,1	12,0
%-jakautuma	48,5 %	22,3 %	0,8 %	17,7 %	2,7 %	3,0 %	1,6 %	2,9 %	0,5 %	100,0 %
D. Kuntaosuudet vähennysten jälkeen										
- Yhteensä	225,3	152,1	2,0	61,0	4,1	7,0	3,7	4,8	1,0	461,0
Yhteensä	225,348	152,070	2,016	60,992	4,053	7,043	3,717	4,765	0,961	460,966
%-jakautuma	48,9 %	33,0 %	0,4 %	13,2 %	0,9 %	1,5 %	0,8 %	1,0 %	0,2 %	100,0 %
Subventio% kunnittain										
- Yhteensä	49,2 %	68,5 %	53,9 %	50,0 %	32,7 %	49,6 %	60,5 %	55,0 %	65,5 %	54,3 %

Vertailu kuntaosuudet 2023 ENN ja 2023 TA, ennen vähennyksiä

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Yhteensä
2023 ENN	231,158	154,736	2,106	63,112	4,383	7,400	3,912	5,118	1,015	472,940
2023 TA	249,282	157,767	1,858	68,032	5,248	8,093	4,277	5,474	0,996	501,027
Erotus	-18,124	-3,031	0,248	-4,920	-0,865	-0,693	-0,365	-0,356	0,019	-28,087
Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset										
2023 ENN	5,810	2,666	0,090	2,122	0,329	0,356	0,195	0,353	0,054	11,975
2023 TA	16,144	7,178	0,204	5,390	1,552	1,969	0,375	0,794	0,112	33,718
Kuntaosuudet vähennysten jälkeen										
2023 ENN	225,348	152,070	2,016	60,992	4,053	7,043	3,717	4,765	0,961	460,966
2023 TA	233,139	150,587	1,654	62,643	3,694	6,123	3,903	4,680	0,884	467,307
Erotus = alijäämä (+)/yliäämä (-)	-7,791	1,483	0,362	-1,651	0,359	0,920	-0,186	0,085	0,077	-6,342
TA:n alijäämän kertyminen										
Ero ylijäämien käytössä	10,307	4,544	0,111	3,271	1,222	1,611	0,179	0,442	0,057	21,744
	-18,1	-3,1	0,3	-4,9	-0,9	-0,7	-0,4	-0,4	0,0	-28,1
Kuntaosuus ilman ed. vuosien yli-/alijäämää										
2023 ENN	225,348	152,070	2,016	60,992	4,053	7,043	3,718	4,764	0,961	460,966
Subventio% kunnittain	49,2 %	68,5 %	53,9 %	50,0 %	32,7 %	49,6 %	60,5 %	55,0 %	65,5 %	54,3 %

Taulukko 7: Kuntaosuudet kunnittain

Helsinki: Ennusteen mukaan ylijäämää oletetaan kertyvän 7,791 milj. euroa. Ennusteen ja talousarvion välillä on merkittäviä eroja operointikustannuksissa, niiden ollessa huomattavasti maltillisemmat tuoreimmasa ennusteessa. Operointikustannuksista merkittävimmät säästöt tulevat bussiliikenteestä. Suhteessa ensimmäiseen osavuositarkastukseen kuntaosuuden muutos on -25,049 milj. euroa. Muutosta oleellisesti selittää operointikustannusten aiempaa ennustetta alhaisempi taso sekä lipputulojen osuuden kasvu. Operointikustannuksista merkittävimmät säästöt tulevat niin ikään bussiliikenteestä.

Espoo: Alijäämää ennustetaan kertyvän 1,483 milj. euroa. Ennusteen ja talousarvion välisestä muutoksesta heijastuu lipputulojen osuuden pienentyminen ja muiden kustannusten kohoaminen. Ensimmäiseen osavuositarkastukseen verrattuna kuntaosuuden muutos on -1,503 milj. euroa. Muutoksen taustalla on yleiskustannusten ennustettu alhaisempi taso.

Kauniainen: Ennusteen mukaan alijäämää kertyisi 0,362 milj. euroa. Alijäämän kertymisen taustalla on operointikustannusten kasvanut osuus ja lipputulojen pienentynyt osuus. Kuntaosuuden muutos suhteessa ensimmäiseen osavuositarkastukseen on 0,203 milj. euroa. Muutosta selittää operointikustannusten kasvanut osuus verrattuna aiempaan ennusteeseen.

Vantaa: Ylijäämää ennustetaan kertyvän 1,651 milj. euroa. Suhteessa talousarvioon operointikustannukset, infrakustannukset ja muut kustannuserät ovat alhaisemmat. Verrattuna ensimmäiseen osavuositarkastukseen kuntaosuuden muutos on -1,659 milj. euroa. Muutoksen taustalla on operointikustannuserien ennakoitua alhaisempi taso.

Kerava: Ennusteen mukaan ylijäämää kertyisi 0,359 milj. euroa. Verrattuna ensimmäiseen osavuositarkastuksen ennusteisiin kuntaosuus on pienentynyt -0,595 milj. euroa. Muutoksen taustalla on lipputulojen kasvu ja operointikustannusten aleneminen.

Kirkkonummi: Ennusteen mukaan alijäämää kertyisi 0,920 milj. euroa. Verrattuna ensimmäiseen osavuositarkastukseen kuntaosuus kasvanut 0,006 milj. euroa.

Sipoo: Ylijäämää ennustetaan kertyvän 0,186 milj. euroa. Talousarvioon verrattuna ennustetut operointikustannustaso on alhaisemmat. Ensimmäiseen osavuositarkastukseen peilattuna kuntaosuus on sen sijaan kasvanut 0,614 milj. euroa. Kehityksen taustalla on lipputulojen osuuden pienentyminen.

Tuusula: Alijäämää kertyisi ennusteen mukaan 0,085 milj. euroa. Verrattuna ensimmäiseen osavuositarkastukseen kuntaosuus on kasvanut 0,054 milj. euroa.

Siuntio: Ennusteen mukaan alijäämää kertyisi 0,077 milj. euroa. Kuntaosuus on kasvanut ensimmäiseen osavuositarkastukseen verrattuna 0,342 milj. euroa. Siuntion kuntaosuuden kasvun selittää lipputulojen osuuden pienentyminen.

Ennuste kuntakohtaisista yli-/alijäämistä 31.12.2023

Ennuste kuntakohtaisesta yli-/alijäämäkertymistä on esitettyä alla. Toteutuvan muutetun talousarvion mukaisen laskituksen ja ennustetun toteutuman erotus jää HSL:lle jäsenkunnan yli-/alijäämäksi, joka otetaan huomioon tulevien vuosien toiminta- ja taloussuunnitelmassa kuntaosuuksia vähentävänä tai lisäävänä eränä.

	Kumulat. yli-/alijäämä	Suunniteltu käyttö	Käyttöennuste	Yli-/alijäämäennuste
M€	31.12.2022	TA2023	2023	31.12.2023
Helsinki	24,741	-10,307	7,791	32,530
Espoo	19,756	-4,544	-1,483	18,273
Kauniainen	0,352	-0,111	-0,362	-0,009
Vantaa	14,852	-3,271	1,651	16,503
Kerava	3,826	-1,222	-0,359	3,466
Kirkkonummi	4,709	-1,611	-0,920	3,788
Sipoo	0,594	-0,179	0,186	0,780
Tuusula	1,379	-0,442	-0,085	1,293
Siuntio	0,204	-0,057	-0,077	0,128
Yhteensä	70,412	-21,744	6,342	76,752

Taulukko 8: Kuntakohtaisen yli-/alijäämäkertymän ennuste 31.12.2023 (alijäämä – merkkinen, ylijäämä ilman etumerkkiä)

<i>Taulukko 1: Nousijamäärien kehitys</i>	6
<i>Taulukko 2: Yhteenvedo strategiatavoitteiden ennusteesta</i>	7
<i>Taulukko 3: Sitovat erät</i>	8
<i>Taulukko 4: Investoinnit</i>	14
<i>Taulukko 5: Kuntaosuudet</i>	14
<i>Taulukko 6: Tuloslaskelma</i>	16
<i>Taulukko 7: Kuntaosuudet kunnittain</i>	17
<i>Taulukko 8: Kuntakohtaisen yli-/alijäämäkertymän ennuste 31.12.2023 (alijäämä – merkinen, ylijäämä ilman etumerkkiä)</i>	19
<i>Kuva 1: Strategiset tavoitteet</i>	5
<i>Kuva 2: Toimintatuotot</i>	8
<i>Kuva 3: kk-kohtaiset lipputulot</i>	9
<i>Kuva 4: Kumulatiiviset lipputulot</i>	9
<i>Kuva 5: Vyöhyketason lipputulot</i>	10
<i>Kuva 6: Toimintakulut</i>	11